

A
B
C
D
E

USK

Utrednings- och
Statistikkontoret
Linda Zetterman

Offert 2007-07-09 Sid 1 (19)

Dnr 011/139-07

Dnr 2007-004947-111, bilaga 1

Miljöförvaltningen
Att: Helene Lindman
Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4
Box 8136
104 20 STOCKHOLM

Offert

Miljö och miljövanor i Stockholm 2007

A B C D E

L i n d a Z e t t e r m a n

Innehåll

1	Bakgrund	3
2	Uppdraget	4
2.1	Syfte, önskemål och krav	4
2.2	Uppdragets genomförande	5
2.2.1	Population och urval	5
2.2.2	Undersökningsmetod	7
2.2.3	Frågeformulering	7
2.2.4	Datainsamling	8
2.2.5	Bearbetning, analys och avrapportering	9
3	Tidplan	11
4	Projektorganisation	13
4.1	Projektledare	13
5	Ersättning	13
5.1	Pris	13
5.2	Fakturerings och betalningsvillkor	16
6	USK:s policies	16
6.1	USK:s kvalitetsgarantier	16
6.2	Miljöpolicy	16
6.3	Gällande lagar och avtal	17
7	Offertens giltighet	18
8	Accept	18
	Bilagor	19

Linda Zetterman

1 Bakgrund

Miljöförvaltningen övervakar miljöutvecklingen i Stockholm genom att regelbundet mäta och redovisa olika miljöindikatorer. Härigenom följs arbetet för en hållbar utveckling upp både lokalt och i staden som helhet. En del av indikatorerna baserar sig på miljödata och direkta mätningar av miljöförhållandena. För andra indikatorer inhämtas underlaget via återkommande enkäter bland Stockholms invånare.

Tyngdpunkten i miljöpåverkan har gradvis förändrats från stora punktutsläpp från industri och företag mot miljöpåverkan knuten till de många enskilda människornas vanor och beteenden. Att i miljöuppföljningen få med indikatorer som belyser i vilken grad stockholmarna är miljömedvetna och betar sig miljövänligt i olika avseenden blir därmed allt viktigare.

En första större mätning av stockholmarnas miljövanor gjordes år 2001. Då gav Miljöförvaltningen TEMO i uppdrag att genomföra en omfattande enkätundersökning om stockholmarnas miljöattityder och miljöbeteenden. Svarsfrekvensen för enkäten uppgick till 54%. Resultaten finns redovisade i rapporten "Så upplever stockholmarna sin stad. - Med perspektiv på hållbar utveckling i stadsdelarna".

År 2004 fick USK i uppdrag att kartlägga stockholmarnas miljövanor och hur de upplever miljön i sin stadsdel. Frågeformuläret var omfattande och togs fram i samarbete mellan Miljöförvaltningen och USK. Den tidigare TEMO-enkäten, nyckeltalen i Stockholms Miljöprogram och Stockholms indikatorer för hållbar utveckling var styrande för innehållet och frågornas formulering i enkäten. Svarsfrekvensen blev 67%. Resultaten redovisas i "Stadsdelsinvånarna om – Miljö och miljövanor i Stockholm 2004".

Miljöförvaltningen har nu planer på att följa upp USK-enkäten 2004 med en liknande undersökning under hösten 2007.

Linda Zetterman

2 Uppdraget

2.1 Syfte, önskemål och krav

Huvudsyftet är att följa hur stockholmarnas attityder, kunskaper, beteenden och vanor med betydelse för den långsiktigt hållbara miljöutvecklingen i staden ser ut och förändras över tiden. Enkätuppgifterna utgör grund för flera av de nyckeltal och miljöindikatorer som Miljöförvaltningen utvecklat för att övervaka miljön i staden.

Offert önskas för två alternativa upplägg av undersökningen med olika omfattning och ambitionsnivå. I det mindre ambitiösa alternativet, A, anpassas urvalets storlek så att resultat kan redovisas för staden som helhet men ej uppdelat på stadsdelsområden. Resultatjämförelser med 2004 på stadsdelsområdesnivå utgår därmed och rapporteringen görs enklare än vid föregående undersökning.

I det mer omfattande undersökningsupplägget, alternativ B, bibehålls ambitionen att kunna redovisa resultaten nedbrutet på stadsdelsområde precis som år 2004. Det kräver betydligt större urval för att den statistiska säkerheten i resultaten ska kunna tillgodoses. Det ger också förutsättningar för att ta fram en utförligare skriftlig rapport, av samma slag som 2004, där resultaten jämförs mellan åren, ner på stadsdelsområdesnivå.

För bägge undersökningsalternativen gäller att frågorna i stort sett bibehålls oförändrade från 2004 års enkät. En översyn görs dock så att mindre välfungerande frågor tas bort och så att fokus på rena miljöfrågor ökas. Eventuella tillägg av ”nya aktuella miljöfrågor” får inte innebära att det totala frågeomfånget ökar. Ambitionsnivån är tvärt om att minska frågeomfånget för att kunna hålla svarsfrekvensen på en acceptabel nivå.

För bägge alternativen efterfrågas en beskrivning av undersökningens genomförande, synpunkter på metodologiska aspekter och uppskattningar av den statistiska säkerheten i resultaten. För det mer ambitiösa undersökningsupplägget (B) anges också en lång rad mer specifika önskemål om

Linda Zetterman

urval, resultatsammanställning och avrapportering som vi beaktat i planeringen av undersökningen enligt detta alternativ.

2.2 Uppdragets genomförande

2.2.1 Population och urval

Miljöförvaltningen har ansett det viktigt att ungdomar inkluderas i undersökningen. Populationen avgränsades därför 2004 till stadens vuxna befolkning från 16 år och däröver. Erfarenheterna från 2004 års datainsamling tydde inte på att det var några särskilda problem med att få yngre personer att besvara enkäten. Däremot väckte enkäten en hel del oro och bekymmer bland de allra äldsta och deras anhöriga. Flera anhöriga hörde av sig och ifrågasatte om det var rimligt att deras 90-åriga föräldrar på äldreboendet kunde förväntas besvara det omfattande frågebatteriet. Svarsfrekvensen i de allra äldsta åldrarna var också låg. Det finns alltså skäl att överväga om inte en övre åldersgräns för deltagande ska införas i årets undersökning. Det är vanligt att man har sådana i den här typen av undersökningar. Gränsen brukar då sättas vid 80 eller 85 år.

Vi föreslår att ett antal personer ur stadens vuxna befolkning väljs ut som undersökningsdeltagare. Urvalet dras slumpmässigt ur stadens individdatabas, KID. Ur KID kan också en del av de önskade bakgrundsuppgifterna om undersökningsdeltagarna inhämtas. Urvalet dimensioneras med hänsyn tagen till den förväntade svarsfrekvensen och efter den ambitionsnivå som anges för de bägge undersökningsalternativen.

Alternativ A (ingen nedbrytning per SDO): Här föreslås ett slumpmässigt urval ur stadens befolkning på 800 individer 16-79 år. Med en förväntad svarsfrekvens på 70% ger det 560 svarande. Genom att undersökningen är en urvalsundersökning och inte någon totalundersökning finns en viss statistisk osäkerhet inbyggd i resultaten. Med den beräknade svarsfrekvensen och utifrån den valda urvalsstorleken kan osäkerhetsmarginaler beräknas för

L i n d a Z e t t e r m a n

resultaten. När man vill uttala sig om hela populationen vuxna stockholmare utifrån de erhållna resultaten måste procenttalen omges med en osäkerhetsmarginal på ca ± 4 procentenheter (95-procentigt konfidensintervall).

Om man vill följa utvecklingen över tiden och jämföra resultaten med 2004 blir osäkerhetsmarginalen något större. En ungefärlig tumregel blir då att skillnaderna mellan 2004 och 2007 ska ligga runt 5 procentenheter för att vara statistiskt säkerställda.

Ett urval av denna storleksordning tillåter ej att resultat tas fram för enskilda stadsdelsområden. Den valda urvalsstorleken tillåter dock viss nedbrytning av resultaten på grövre delkategorier för staden som helhet. Materialet ger alltså möjlighet att på totalnivå belysa om det finns skillnader mellan yngre-äldre, kvinnor-män, invånare med svensk-utländsk härkomst när det gäller miljöattityder och miljörelevanta beteenden.

Alternativ B (nedbrytning och jämförelser på SDO-nivå): För detta undersökningsalternativ krävs ett betydligt större urval. Med utgångspunkt från att svarsfrekvensen kan hållas runt 70% föreslår vi här att 4900 personer ur stadens vuxna befolkning (16-79 år) väljs ut som undersökningsdeltagare. 350 från vart och ett av stadens 14 olika stadsdelsområden.

Detta innebär att när man vill uttala sig om hela populationen vuxna stockholmare utifrån de erhållna resultaten måste procenttalen omges med en osäkerhetsmarginal på ca ± 2 procentenheter (95-procentigt konfidensintervall). För resultaten på stadsdelsområdesnivå blir osäkerhetsmarginalen något större, ca ± 6 procentenheter. Om man vill jämföra resultaten för enskilda stadsdelsnämndsområden och utvecklingen över tiden för dessa, blir en ungefärlig tumregel att skillnaderna ska ligga runt 8-10 procentenheter för att vara statistiskt säkerställda. Vill man ha större precision och säkerhet i mätningarna än så måste urvalsstorlekarna för stadsdelsområdena ökas ytterligare.

L i n d a Z e t t e r m a n

Den valda urvalsstorleken ger mycket goda möjligheter till nedbrytning av resultaten på delkategorier för staden som helhet. Materialet ger alltså möjlighet att med god statistisk säkerhet konstatera om det finns skillnader bland olika kategorier stockholmare (unga-medelålders-äldre, kvinnor-män, svensk-utländsk härkomst osv) när det gäller miljöattityder och miljövanor.

2.2.2 Undersökningsmetod

Undersökningen genomförs som en postenkät till ett slumpmässigt urval av vuxna stockholmare under hösten år 2007. Enkäten skickas till undersökningsdeltagarnas hemadress. Undersökningsdeltagarna tillfrågas i enkäten både om vad de tycker om miljön i den egna stadsdelen och om hur deras kunskaper och beteenden/vanor på miljöområdet ser ut.

2.2.3 Frågeformulering

I stort bibehålls det frågeformulär som användes vid undersökningen 2004. Detta var dock mycket omfattande och skulle, för att hålla svarsbenägenhet uppe, må bra av viss nedskärning av antalet frågor. Av jämförbarhetsskäl är det samtidigt viktigt att inte förändra formuleringen av de frågor som ingår i enkäten.

En del av frågorna i 2004 års enkät handlade om hur stockholmarna upplever miljön (i vid mening) i den del av staden där de bor. Omdömen efterfrågas om stadsdelen ifråga om:

- tillgången till och skötseln av parker och naturområden
- trygghet, klotter och skadegörelse
- trafikmiljön och resmöjligheterna
- buller och inomhusmiljö
- avfallshantering och återvinning

L i n d a Z e t t e r m a n

Andra frågor handlade om stockholmarnas kunskaper, attityder och beteenden när det gäller att leva miljövänligt på följande områden:

- resande och resvanor
- energianvändning
- konsumtion och inköp
- avfall och återvinning
- naturvistelse, motion och hälsa

En revidering av 2004 års frågor och frågeformulär görs för att ta fram 2007 års enkät. Översynen sker i samverkan mellan Miljöförvaltningen och USK, enligt de önskemål och med den inriktning som Miljöförvaltning föreslagit (se ovan)

2.2.4 Datainsamling

USK strävar efter att hålla god kvalitet i datainsamling och undersökningsdeltagande. Med ett bra frågeformulär och en ambitiöst genomförd datainsamling räknar vi med att kunna uppnå en total svarsfrekvens på samma nivå som vid undersökningen 2004, ca 70%. Erfarenhetsmässigt vet och

L i n d a Z e t t e r m a n

räknar vi med att det kommer att kräva minst 3 skriftliga påminnelser samt dessutom telefonuppföljning för att nå dit.

Vi ser det av jämförbarhetsskäl som angeläget att bibehålla samma höga ambitionsnivå i datainsamlingsarbetet som vid föregående undersökning. Att bibehålla en hög svarsfrekvens är dessutom extra viktigt då man i det här sammanhanget kan förvänta sig en viss koppling mellan svarsbenägenhet och inställningen till det aktuella ämnesområdet. Vi vill med andra ord försöka genomföra undersökningen på ett sådant sätt att vi inte riskerar att få en stor överrepresentation av miljöintresserade och miljöpositiva bland de svarande, medan de som är mer ointresserade av miljöfrågor hamnar i bortfallet.

USK har ett eget fältkontor som svarar för insamling och registrering av data och kontrollerar att kvaliteten är hög i dessa avseenden. Vi har lång erfarenhet av att bedriva undersökningsverksamhet inom staden och har tidigare genomfört flera olika uppdrag åt Miljöförvaltningen.

2.2.5 Bearbetning, analys och avrapportering

Bearbetning, analys och avrapportering av resultaten är avhängigt av vilket undersökningsalternativ som väljs.

Alternativ A: Resultat tas fram för staden som helhet och jämförs på denna nivå med motsvarande uppgifter för 2004. En teknisk rapport med uppgifter om undersökningens genomförande, metodaspekter och den statistiska säkerheten i resultaten sammanställs. I tabeller redovisas alla svarsfördelningarna från 2007 års enkät fråga för fråga. I samarbete med Miljöförvaltningen väljs temaområden för analys och resultatrapportering. Resultaten presenteras i form av diagram och bilder med kommenterande text som ett antal bildspel/PPT-presentationer. Dessutom levereras enkätresultaten som excel-fil för inläggning i Miljöförvaltningens databas.

A B C D E

L i n d a Z e t t e r m a n

Alternativ B: Här sker en mer omfattande analys och resultatrapportering, där resultat redovisas och jämförs med 2004, både för staden som helhet och ned på stadsdelsområdesnivå. 2004 års resultat omräknas för att bli jämförbara med nuvarande indelning på 14 stadsdelsområden.

Resultaten från undersökningen redovisas i enkel och lättbegriplig form dels i en skriftlig rapport och dels som PDF-fil i digital form. Avrapporteringen inkluderar även en Excel-fil som gör det möjligt att lägga in resultaten i Miljöförvaltningens databas.

L i n d a Z e t t e r m a n

Den skriftliga rapporten är av ungefär samma slag, uppläggning och omfattning som 2004. Enligt Miljöförvaltningens önskemål ska den innehålla följande avsnitt:

- Undersökningens bakgrund och syfte
- Kort redogörelse för undersökningens genomförande
- Beskrivning av deltagande, bortfall, statistisk säkerhet i resultaten
- Resultat av svaren på enkätfrågorna, frågeområde för frågeområde. Redovisningen sker i form av diagram och figurer med skriftliga kommentarer. Utfallet för staden som helhet och för de olika stadsdelsområdena beskrivs. Generella tendenser i staden som helhet och lokala variationer i stadsdelarna kommenteras.
- Sammanfattning
- Tabellbilaga med tabeller fråga för fråga där svarsfördelningen redovisas både för de enskilda stadsdelsområdena och för staden som helhet.

3 Tidplan

Vi föreslår att arbetet med att se över den tidigare enkäten och ta fram frågeformuläret för 2007 påbörjas så snart som möjligt under augusti. Datainsamlingen kan då påbörjas i sept/okt och hinna genomföras före jul. Databearbetning, analys och framtagande av en skriftlig rapport sker under våren 2008.

Arbetsmoment	Tidpunkt
Översyn av enkätformulär, lay-out, tryckning, följebrev och urvalsdragning	Aug-sept. 2007

A
B
C
D
E

L i n d a Z e t t e r m a n

Utskick av enkät, datainsamling, påminnelsearbete,
granskning och dataregistrering

Databearbetning, framställning av tabeller och dia-
gram, analys, rapportering

Start vid månads-
skiftet sept./okt.
till dec. 2007

Jan-mars 2008,
rapport levereras
före slutet av mars

L i n d a Z e t t e r m a n

4 Projektorganisation

4.1 Projektledare

USK:s projektledare för detta uppdrag är

Linda Zetterman

Telefon: 508 35 035 mobil: 076 123 50 35

E-post: linda.zetterman@usk.stockholm.se

Övriga projektmedlemmar är Jan-Ivar Ivarsson och Jennie Westman USK. Därutöver avser USK att engagera personer med den kompetens som behövs under arbetets gång.

5 Ersättning

5.1 Pris

Kontorets kostnader för de olika undersökningsalternativen kan sammanfattas enligt följande:

Undersökningsalternativ A:

Arbetsmoment	Kostnad
Planering, kontakter, översyn av frågeformulär tillsammans med uppdragsgivaren, formulering av följebrev	34 000 kr
Datainsamling 800 undersökningsdeltagare, tryckning av enkätblanketter och följebrev, urvalsdragning, registervariabler, utskick och påminnelser, registrering och kodning, granskning och rättning	91 000 kr

A
B
C
D
E

L i n d a Z e t t e r m a n

Databearbetning analys och rapportering. Teknisk rapport, tabeller med svarsfördelning på samtliga frågor. Resultat presenterade som diagram och bilder med kommentarer i form av bildspel på olika teman. Enkätresultaten levereras också som excel-fil för inläggning i Miljöförvaltningens databas.	68 000 kr
--	-----------

Summa	193 000 kr
--------------	-------------------

L i n d a Z e t t e r m a n

Undersökningsalternativ B:

Arbetsmoment	Kostnad
Planering, kontakter, översyn av frågeformulär tillsammans med uppdragsgivaren, formulering av foljebrev	34 000 kr
Datainsamling 4 900 undersökningsdeltagare - 350 från varje SDO, tryckning av enkätblanketter och foljebrev, urvalsdragning, registervariabler, utskick och tre skriftliga påminnelser, telefonuppföljning för att nå hög svarsfrekvens, registrering, granskning och rättning av insamlat material	490 000 kr
Databearbetning, sammanställning, analys och rapportering. Teknisk rapport, tabellbilaga med svarsfördelning för samtliga frågor. Resultaten presenterade och analyserade i en skriftlig rapport. Resultat redovisas och jämförs med 2004, både för staden som helhet och ned på stadsdelsområdesnivå enligt 2007 års stadsdelsområdesindelning.	170 000 kr
Summa	694 000 kr

Den skriftliga rapporten levereras till Miljöförvaltningen dels i pappersformat (i två exemplar) samt digitalt som PDF-fil via e-post eller på CD. Dessutom levereras enkätresultaten som excel-fil för inläggning i Miljöförvaltningens databas. Uppdragsgivaren svarar själv för kostnader för en eventuell upptryckning av rapporten i ett större antal exemplar.

Rätten till enkäten och enkätens resultat tillfaller Miljöförvaltningen som ska ha rätt att fritt disponera materialet som så önskas.

USK är för närvarande föremål för en utredning om en eventuell bolagisering. Parterna har för avsikt att fullfölja uppdraget med det nya bolaget om en bolagisering sker.

L i n d a Z e t t e r m a n

5.2 Fakturering och betalningsvillkor

Fakturering för hela uppdraget önskas efter genomförd datainsamling under december år 2007

Betalningsvillkor 30 dagar netto.

För eventuellt tillkommande arbete faktureras 850 kronor/timme.

6 USK:s policies

6.1 USK:s kvalitetsgarantier

USK har utformat kvalitetsgarantier för sin uppdragsverksamhet (finns på www.stockholm.se/files/89800-89899/file_89883.pdf). Dessa kvalitetsgarantier gäller för detta uppdrag i tillämpliga delar.

6.2 Miljöpolicy

För stadens verksamhet gäller Stockholms stads miljöpolicy. Därutöver har USK utarbetat en egen miljöpolicy med egna miljömål för sin verksamhet (finns på www.stockholm.se/usk/avtalsbilagor).

L i n d a Z e t t e r m a n

6.3 Gällande lagar och avtal

För USK:s verksamhet gäller tryckfrihetsförordningens bestämmelser om offentlighetsprincipen.

Personuppgiftslagen är tillämplig på de uppgifter om enskilda personer som USK samlar in. USK har särskilda rutiner för hantering av undersökningsregister som finns tillgängliga på www.stockholm.se/usk/avtalsbilagor. USK omfattas av Sekretesslagens 9 kap 4 § om statistiksekretess och hanterar dessa frågor för beställarens räkning. USK kan inte lämna ut uppgifter om enskilda personer eller små grupper av individer där resultaten kan hänföras till enskilda.

A
B
C
D
E

L i n d a Z e t t e r m a n

7 Offertens giltighet

Denna offert är giltig t.o.m. 2007-08-31
Skriftlig accept önskas

För Utrednings- och statistikkontoret

Tf förvaltningschef Jennie Westman

8 Accept

Offerten accepteras enligt

Undersökningsalternativ A ☐

Undersökningsalternativ B ☐

För Miljöförvaltningen

Denna offert skickas i två ex varav ett ex undertecknas och skickas tillbaka till USK.

A
B
C
D
E

L i n d a Z e t t e r m a n

Bilagor

Om USK

USKs kvalitetsutfästelser